יג: ר"ן כל כנויי פרק ראשון נדרים רש"י מסורת הש"ס

לא קשיא הא דאמר הא קרבן הא דאמר הקרבן. כלומר כי אמר הקרבן האי לחוי קרבן קאמר: **מתני' האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך וכו'.** בגמרא מפרש לה: **גמ' שהנדרים חלים על דבר מנוס.** כפ"ב (לקמן דף טז:) מוכחינן לה מקרא: **שהשבועות חלות על דבר שאין בו ממש.** משום דמיתסר בגברא הוא שלא יעשה כן ואיהו אית ביה ממש: **מה שאין כן בנדרים.** דמתסר חפצא הוא הילכך אי לית ביה משום לא תחל מידי: **כאומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר נעשה כאומר דהא אמר קונם פי מדבר משמע דקונם קאי אדבור ומשמע נמי דקאי אפה הילכך כיון דסתם נדרים להמתיר אמרי' דאפה קאי ופיו דבר שיש בו ממש הוא [6] ודכותה בהש"ס דאמרינן באומר ופירושן נעשה כאומר. ובדין הוא דהוה מלי לשנויי ליה דאפילו אי קאי קונם אדבור אפ"ה אסור מדרבנן שהנדרים חלין מדרבנן אפילו על דבר שאין בו ממש כדאיתא לקמן בריש פ"ב [6] אלא קושטא דמילתא מתרץ ליה דאפילו מדאורייתא נמי אסור:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. אילדי דתנא בפרק קמא נדרים האסורין פתח הכא באלו מותרין: **חולין שאוכל לך.** בגמרא מפרש למאי איצטריך: **כבשר חזיר בעבודת כוכבים וכו'.** כל מיני איסורין קתני אסורין באכילה כבשר חזיר ואסורין בהנאה בעבודת כוכבים ואסורין בהנאה שאין להם בעלה בעובדות לבוין שהיו מקרובת לעבודת כוכבים שהיו נוקבין העור כנגד הלב והיו מוליאין אותו כשהוא חי וחמירי מעבודת כוכבים דנהי דעבודת כוכבים אית לה בעלה תקרובת עבודת כוכבים אין לה בעלה ותנא נמי שאסורין באכילה בלבד ויש בהן טומאה בגדולות ושטומאתן חמורה כעבדה כשקצים ורמשים: **כחלב אחרן וכחרומתו.** שאע"פ שחל איסור על ידי קריאת שם לא מקרו דבר הנדור וכמו שכתבתי למעלה [7] [שאע"פ] שהוא אסור לזה ומותר לזה לא מחמת נדרו הוא שהרי כשהפרישן לא פירש אלא ודאי מאי דאסירי לזרים מחמת איסורא הוא דרמא רחמנא עלייהו. וטעמא דכולהו הני דאין מתפיסין בהן משום דנעיגן שיתפיס בדבר הנדור ולא בדבר האסור כדאיתא בגמרא [דף יד.]: **הרי זה מותר.** ואפילו עם האדג שנדר בהם אין לריך פתח אלא מותר מאליו. ולהכי אע"ג דפתח ותנא ואלו מותרין הדר ותנא הרי זה מותר משום דקא בעי למיתנא האומר לאשתו הרי את עלי כאימא דלריך פתח בעם האדג וכדאיתא בגמרא [שם] ואי לא הדר ותנא הרי זה מותר לא ידענא ואלו מותרין דריש לא כלומר שהן מותרין בלא פתח אהי מייניהו קאי אי אכולהו אי אחדתי מייניהו: **האומר לאשתו וכו'.** האי דנקטינ הרי את עלי כאימא ה"ל נמי במתפיס בשאר איסורי הגאה בעבודת כוכבים ובגרייתא נמי תניא בגמרא [שם] הרי את עלי כבשר אימא כבשר אחותי כערלה הגאה בעבודת כוכבים ובגרייתא נמי תניא בגמרא [שם] הרי את עלי כחלב אימא כבשר אחותי כערלה כללו אלא אי דנקט כאימא חדא דאית ביה תרתי אשמעינן חדא דאף על גב דמתפיס בדבר האסור בעם האדג מדרבנן צריך פתח ואשמעינן תו דלריך שיהא ממקום אחר אבל אין פותחין לו בכבוד אמו כלומר אילו היית יודע שלא יהא כבוד לאמך בכך לא היית נודר דלא תימא נהי דאין פותחין לו לאדם בכבוד אביו ואמו ה"מ בנדרים דאורייתא אבל אי אלילתיה אלא מדרבנן פותחים קא משמע לן דלא. הרשב"א ז"ל. ודוקא במדיר אשתו ומתפיס בדבר האסור לריך פתח מפני שדרכו לאסור את אשתו מתוך הקפדה ואי שרית ליה בלא פתח כי מתפיס בדבר האסור אתי למיסרי נמי אפילו מתפיס בדבר הנדור אבל שאר נדרים מתוך שאין מלוינו כל כך לא גזרו בהן ואין לריכין שאלה והיינו דנדרים דרישא דמתניתין מותרין לגמרי כדאיתא בגמרא [שם]: **גמ' טעמא דאמר חולין שאוכל לך וכו'.** תנא חולין לאו לגופיה איצטריך דהא פשיטא דמותר אלא משום דיוקא תנא ליה לאשמועינן הא לחולין אסור: **מני מתניתין אי רבי מאיר וכו'** אלא

לא קשיא. מתניתין דאסר דאמר הקרבן דהיינו כקרבן שאוכל לך (ב) רבי מאיר היא דלא שאני ליה בין אמר הקרבן לכקרבן וגרייתא דאמר הא קרבן דמשמע מיי: **לא קרבן לא אוכל לך.** אבל שאוכל לך הוי קרבן להכי אוסר רבי מאיר. ואית דאמרי הכי משמע לקרבן כשביל קרבן לא אוכל לך שאם אוכל לך יהא אסור עלי כקרבן: ומקשינן **והא ליה ליה לרבי מאיר וכו': מתני' קונם פי מדבר עמך.** מה שאני מדבר עמך אסור עלי כקרבן או שאמר קונם ידי עושה עמך או קונם רגלי מהלכת עמך אסור לדבר עמו ולהלך עמו ועשות עמו מלאכה: **גמ' חלין על המלוה כברשות.** שאם אמר קונם שאני עושה סוכה או קונם שאני מניח תפילין חל עליו הנדר ואם עשה קם ליה בגל ימל: **מה שאין כן בשבועה.** שאין נשבעין לבטל את המצות דמושבע ועומד מהר סיני הוא לקיימן ולהכי לא חלה שבועה עליה דאין שבועה חלה על שבועה: **מה שאין כן בנדרים.** דאין חלין על דבר שאין בו ממש כגון דיבור שאין בו ממש ואמאי קתני אסור: **כאומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר פי יאסר לאותו דיבור שאני מדבר עמך והפה שנאסר יש בו ממש ודאי ודיים למעשה ידיהם שאיני עושה עמך ורגלי להילוך שלא אהלך עמך: **דיקא נמי.** מתני' (ג) דאסר דפי קאמר דקתני קונם פי מדבר עמך ולא קתני שאני מדבר עמך שמע מינה דיאסר פי קאמר והיינו דבר שיש בו ממש:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. דלא משיבי נדר: **האומר חולין שאני אוכל לך או כבשר חזיר שאוכל לך או כעבודת כוכבים כו': כחלב אחרן וכחרומתו מותר.** לאכול הני דאלו דבר הנדור הן אלא דבר האסור דממילא מיתסרי בלא נדר ואין נודרים בדבר האסור: **גמ' אי רבי מאיר והא ליה ליה מכלל לאו אתה שומע הן.** והיכא דאמר לחולין לא אמרינן דמשמע אלא לקרבן דהייטו הן מכלל לאו: אלא

תוספות

הא דאמר הא קרבן. כשהי תיבות לא אמרינן כחי קרבן קאמר והכי משמע הא הנה בקרבן אני נשבע הא דאמר הקרבן כלומר מתניתין דאסרה מיירי דאמר הקרבן בתיבה אחת לפיכך אסור דלא שייך לומר שהוא לשון שבועה כיון דאמר ליה בתיבה אחת ומתניתין נמי בייקינן דמיירי בתיבה אחת דומיא דקרבן אע"ג דכהעבודה הוה הוי לשון שבועה אף כי בתיבה אחת שאני הכא כיון דבלשון נדר קא"ל דקאמר הקרבן שאוכל לך הילכך אין לפרשו בלשון שבועה הילכך דקא"ל בתיבה אחת: **קרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר והא ליה ליה מכלל לאו.** הכא דטעמא דאסור משום מכלל לאו דקרבן מה שלא אוכל לך מה שאוכל לך יהא קרבן ומשני כאמר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך כלומר הכי מפרש ליה יפר"ש דמיירי דאמר לקרבן בפתח בין לפי דבכי המתקדש בין לפי דבכי המתדר אלא שהתקדש היה סבור דפי' לקרבן בפתח כמו לא ודאי דמפרש"ר ליה לקרבן יהא ור"י מפרש דלפי שיטת מיירי דאמר לקרבן בתיבה מיהו לפר"ש ניחא עפי דש"כ למאי דס"ל מעיקרא הוי לקרבן בפתח מדהיה טעי המקדש לומר טעמא דאיסורא משום מכלל ומקמתא הי"ה לדבכי המתדר א"ג גם לפר"י יש ליישב דהוה הם מלוקין המקדש והמתדר דיהלא המקדש היה סבור דנדם לקרבן בפתח לפיכך היה טופה לומר דטעמא משום מכלל לאו כי' ודאי דבכי מיירי דאמר לקרבן בתיבה ואית לפר"ת דאמר לשיטת דאמר לקרבן בפתח לרבנן דלית לה הא אלי סברא דלקרבן יהא לפיכך יהא וכי' מ"מ מיתסר מטעם מכלל לאו וכו' לרבנן בתיבה ולכך לא אמר לכך ליכא למיסר כ"א מטעם לקרבן יהא לפיכך מותר לרבנן דלית להו סברא דלקרבן יהא אבל לפר"ת קשה דפרשיות ור"ל דאמר"ל דאסור גם לרבנן ולרבותא נקט ר"מ אוסר דאע"ג דהכי מאיר לית ליה מכלל וכו' מ"מ אוסר מטעם דלקרבן יהא וכו': **באומר יאסר פי לדיבורי.** תימה אמאי לא מצי לה דאף כי אין בו ממש ואין נדרים חלים מדאורייתא מ"מ מיתסר מדרבנן כדמסיק רבינא לקמן פ"ב ואיסור דמתניתין מדרבנן קאמר ור"ל דמתדר ליה שאמת דמתניתין מוכחת דמיירי בהכי שאמר יאסר פי לדיבורי כדמסיק דיקא נמי דקתני כו': ידי לעושיהם. וא"ת מיפוק ליה דמעשה ידיה נופיה יש בו ממש כדמוכח בכתובות (דף נט.) דאם אמר קונם מעשה ידי דחיל ר"מ דאמר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ור"ל דאסי"ע ואגב איגך נקט הך שיטת אבוהו דבפרקין דלעיל דתנן דאמרו לחולין שאוכל לך אסור:

הדרן עלך כל כנויי נדרים

ואלו מותרין. הני עלי: **גמ' טעמא דאמר חולין שאוכל לך** דמ"ל דאמר"ל דאסי"ע ואגב איגך נקט הך שיטת אבוהו מיירי למילתן כיון דלגופיה לא איצטריך:

(א) [לעיל יח. שבועות לו.], כ) לקמן טו. [שבועות כה. תוספתא פ"ח], ג) [לעיל יב.], ד) [לעיל יח. שבועות לו.], ה) [דף טו.], ו) [דף י"ב. ד"ה כעיקרו ובד"ה כחלב], ז) [שמה רש"ש].

הגהות הב"ח

(א) מתני' פ"ח כטריפות כשקצים כרמשים: (ב) רש"י ד"ה לא קשיא וכו' ורבי מאיר היא וכו' חי' הפ"ל ותמ"ל מ"ה קתני לקרבן כו' לא קרבן: (ג) ר"ה דיקא נמי מתניתין דיאסר פי קאמר:

פירוש הרא"ש

שהנדרים חלין על דבר מצוה כדבר הרשות. פירוש לענוד על דבר מצוה מה שאין כן בשבועות ולקמן בפ' שני מיפרש שפיר: **משא"כ בנדרים.** שהנדר תולה באיסור בתפץ דיבר שאין בו ממש אין וכיל לאסרו עליו ודיבור והילוך דבר שאין בו ממש הוא: **באומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר פי יאסר לאותו דיבור שאני מדבר עמך והפה שנאסר יש בו ממש ודאי ודיים למעשה ידיהם שאיני עושה עמך ורגלי להילוך שלא אהלך עמך: **דיקא נמי.** מתני' (ג) דאסר דפי קאמר דקתני קונם פי מדבר עמך ולא קתני שאני מדבר עמך שמע מינה דיאסר פי קאמר והיינו דבר שיש בו ממש:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. דלא משיבי נדר: **האומר חולין שאני אוכל לך** דמ"ל דאמר"ל דאסי"ע ואגב איגך נקט הך שיטת אבוהו דבפרקין דלעיל דתנן דאמרו לחולין שאוכל לך אסור:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com